

حل عددی دستگاه معادلات غیرخطی با الگوریتم فراابتکاری ARO بهبود یافته

علی حمدی‌پور^۱، دانشجوی دکتری، عبدالعلی بصیری^{۲*}، دانشیار، مصطفی زارع خورمیزی^۳، استادیار

(hamdipour.ali@std.du.ac.ir, mostafazaare@du.ac.ir, basiri@du.ac.ir)

چکیده: حل دستگاه معادلات غیرخطی یکی از سخت‌ترین مسائل در محاسبات عددی است. روش‌های عددی سنتی مانند روش‌های نیوتن و انواع آن نیاز به حدس اولیه خوب برای حل دستگاه معادلات غیرخطی دارند. حدس اولیه نامناسب می‌تواند تأثیر سوء در عملکرد و همگرایی این روش‌ها داشته باشد. در عمل، دستیابی به این حدس اولیه دشوار و از نظر زمانی پرهزینه خواهد بود. با هدف غلبه بر این مشکل، در این مقاله بهره‌گیری از الگوریتم فراابتکاری بهبودیافته (IARO) برای حل عددی دستگاه معادلات غیرخطی پیشنهاد شده است. از آن‌جا که حل دستگاه معادلات غیرخطی را می‌توان به حل یک مسئله بهینه‌سازی تقلیل داد، الگوریتم فراابتکاری توانایی خوبی در پیدا کردن جواب آن خواهد داشت. الگوریتم فراابتکاری ARO از رفتار خرگوش‌ها در هنگام تغذیه الگو گرفته است، و می‌تواند مسائل بهینه‌سازی پیچیده را در زمان مناسب حل کند. در روش پیشنهاد شده، الگوریتم ARO به کمک جدول حافظه بهبود یافته تا عملکرد مناسبی برای حل دستگاه معادلات غیرخطی داشته باشد. برای سنجش عملکرد روش پیشنهاد شده، جواب چندین دستگاه معادلات غیرخطی پیچیده توسط آن محاسبه شده که نتایج آن عملکرد خوب روش پیشنهادی را نمایش می‌دهد.

واژه‌های کلیدی: دستگاه معادلات غیرخطی، آنالیز عددی، الگوریتم‌های فراابتکاری، الگوریتم ARO، بهینه‌سازی

* عبدالعلی بصیری، basiri@du.ac.ir

Numerical solution of nonlinear equations systems with improved meta-heuristic ARO algorithm

Ali Hamdipour ¹, PhD student, Abdolali Basiri ^{2*}, Associate professor, Mostafa Zaare ³, Assistant professor

^{1,2, and 3} Department of Mathematics and Computer Sciences, Damghan University, Damghan, Iran,
(hamdipour.ali@std.du.ac.ir, basiri@du.ac.ir, mostafazaare@du.ac.ir)

Abstract: In the field of numerical analysis, one of the most difficult problems to solve is nonlinear equations. Traditional numerical techniques like Newton's methods and their variations typically demand a well-informed initial guess to successfully solve these nonlinear systems. An improper initial guess can significantly hinder the performance and convergence of these methods, making it difficult and time-consuming to achieve the desired results in practice. To overcome these issues, this paper presents a novel approach that employed the Improved ARO (IARO) meta-heuristic algorithm for solving nonlinear equation systems numerically. Given that solving nonlinear equation systems can be transformed into an optimization problem, meta-heuristic algorithms exhibit strong potential for finding solutions efficiently. The ARO meta-heuristic algorithm, inspired by the feeding behavior of rabbits, has demonstrated its ability to solve intricate optimization problems within acceptable time. In the proposed method, the ARO algorithm is improved with adding a memory table to have a suitable performance for solving nonlinear equation systems. To assess the effectiveness of the proposed method, it is applied to solve several complex nonlinear equations. The results clearly demonstrate the robust performance of the approach.

Keywords: *Nonlinear equations systems, numerical analysis, meta-heuristic algorithms, ARO algorithm, optimization*

*Abdolali Basiri, basiri@du.ac.ir

۱. مقدمه

فاقد توانایی جستجوی پیچیده در منطقه محلی هستند، که ممکن است منجر به رکود همگرایی شود [۶].

در طول چند دهه گذشته، رویکردهای بهینه‌سازی متعددی برای مقابله با مسائل بهینه‌سازی طراحی شده است. با این حال، در سال‌های اخیر، پیچیدگی مسائل بهینه‌سازی در دنیای واقعی به طور قابل ملاحظه‌ای با توسعه جامعه انسانی و فرآیندهای صنعت مدرن افزایش پیدا کرده است، که چالشی فزاینده برای تکنیک‌های بهینه‌سازی ایجاد می‌کند و باعث لزوم بهره‌گیری از روش‌های جدید برای حل این دستگاه‌ها می‌شود.

به طور کلی، تکنیک‌های بهینه‌سازی موجود را می‌توان به روش‌های قطعی و فراابتکاری دسته‌بندی کرد. الگوریتم‌های قطعی توابع ریاضی خاصی هستند و به صورت قطعی، تکراری و بدون هیچ‌گونه ماهیت تصادفی کار می‌کنند. در یک مسئله معین، یک روش قطعی همیشه خروجی یکسانی را برای یک ورودی خاص به دست می‌آورد. گرادیان کاهشی^۳ و روش‌های نیوتن دو نمونه کلاسیک از الگوریتم‌های قطعی هستند. اگرچه چنین الگوریتم‌هایی می‌توانند به طور مؤثر بهینه جهانی^۴ را در حل برخی مسائل غیرخطی پیدا کنند، اما ممکن است به اطلاعات مشتق از مسائل نیاز داشته باشند و یا ممکن است در جواب‌های بهینه محلی به دام بیفتند. بنابراین، این روش‌ها هنگام برخورد با مسائل دارای قیود و پیچیده با پیک‌های متعدد، ناتوان هستند [۷].

با توجه به موارد فوق، روش‌های فراابتکاری ظهور کرده‌اند تا جایگزین‌های خوبی برای روش‌های قطعی شوند. چنین روش‌هایی از عملگرهای مختلف به طور مکرر برای کاوش و بهره‌برداری از فضای جستجو براساس یک تابع حداقل‌سازی یا

حل دستگاه‌های معادلات غیرخطی یکی از مهم‌ترین مسائل در محاسبات عددی به ویژه در طیف متنوعی از کاربردهای مهندسی است. بسیاری از مسائل کاربردی را می‌توان به حل دستگاه معادلات غیرخطی تقلیل داد که یکی از اساسی‌ترین مسائل در ریاضیات است و در بسیاری از زمینه‌های علمی کاربرد دارد [۱]، [۲]. بنابراین تلاش‌های زیادی برای حل کارای دستگاه معادلات غیرخطی توسط افراد مختلفی انجام شده است و نظریه‌ها و الگوریتم‌های مناسب زیادی برای حل دستگاه‌های معادلات غیرخطی پیشنهاد شده‌اند [۳]. با این حال هنوز مسائلی در حل دستگاه‌های معادلات غیرخطی وجود دارد که برای اکثر روش‌های عددی سنتی مانند روش نیوتن، همگرایی و عملکرد مناسب می‌تواند به حدس اولیه راه‌حل بسیار حساس باشد. همچنین، انتخاب حدس اولیه معقول برای حل اکثر معادلات غیرخطی بسیار دشوار است. اگر حدس اولیه جواب نامناسب باشد، الگوریتم شکست خواهد خورد یا نتایج نامناسبی را بدست خواهد آورد [۴].

بسیاری از ترکیب‌های مختلف از روش‌های عددی سنتی و الگوریتم‌های هوشمند برای حل دستگاه‌های معادلات غیرخطی استفاده می‌شوند که می‌تواند بر مشکل انتخاب حدس اولیه مناسب برای جواب غلبه کند [۵]، اما زمانی که تعداد زیادی معادله در دستگاه معادلات غیرخطی برای حل وجود دارد، الگوریتم‌های موجود برای محاسبه بسیار پیچیده یا زمان‌بر هستند. همچنین بسیاری از الگوریتم‌های هوشمند بهبود یافته، مانند الگوریتم ازدحام ذرات^۱ و الگوریتم ژنتیک^۲، برای حل دستگاه‌های معادلات غیرخطی پیشنهاد شده‌اند. اگرچه آن‌ها بر مشکل انتخاب حدس اولیه معقول برای جواب غلبه می‌کنند، اما

3- Descent Gradient

4- Global optimum

1- Particle swarm optimization

2 - Genetic algorithm

ژنتیک (GA)، یکی از الگوریتم‌های تکاملی^۳ اولیه است و از دسته الگوریتم‌های بیولوژیکی می‌باشد که از انتخاب طبیعی برای حل مسائل پیچیده بهینه‌سازی بهره می‌گیرد [۲۱]. نسخه اصلی GA از سه رفتار تکاملی تقلید می‌کند: انتخاب^۴، ترکیب^۵ و جهش^۶. الگوریتم ژنتیک بر اساس جمعیتی از افراد عمل می‌کند که هر یک از آن‌ها یک جواب کاندید را نشان می‌دهد. جمعیت با این سه عمل‌گر در طول زمان تکامل می‌یابد، و بهترین فرد

الگوریتم‌های فراابتکاری	
الگوریتم‌های تکاملی	از جمله: الگوریتم‌ها ژنتیک، الگوریتم دیفرانسیلی تکاملی [۱۱]، استراتژی تکاملی [۱۲]
الگوریتم‌های بر پایه جمعیت	از جمله: الگوریتم ازدحام ذرات، الگوریتم کلونی مورچه‌ها، الگوریتم کلونی زنبور [۱۳]
الگوریتم‌های بر پایه فیزیک	از جمله: الگوریتم جستجوی گرانشی [۱۴]، الگوریتم جستجوی سیستم شارژ شده [۱۵]
الگوریتم‌های بر پایه زیست	از جمله: کرم شب تاب [۱۶]، الگوریتم فاخته [۱۷]، الگوریتم بهینه‌سازی تغذیه باکتری [۱۸]
شکل ۱: طبقه‌بندی الگوریتم‌های فراابتکاری	

برای تولید جمعیت جدید پس از تکرارهای متعدد به کار گرفته می‌شود. با توجه این‌که افراد متناسب با مقادیر تابع برازش^۷ آن‌ها انتخاب می‌شوند الگوریتم ژنتیک به بهینه جهانی همگرا می‌شود. GA نسبت به روش‌های قطعی در برخی موارد قوی‌تر است و نیازی به اطلاعات اضافی در مورد مسائل مورد نظر ندارد. این

حداکثرسازی استفاده می‌کنند [۸]. این الگوریتم‌ها می‌توانند بین بهره‌برداری^۱ و اکتشاف^۲ تعادل برقرار کنند [۹]. در دو دهه گذشته، روش‌های فراابتکاری به شدت مورد بررسی قرار گرفته‌اند و می‌توانند در زمینه‌های مختلف اقتصاد و تجارت، مالی، انرژی، برنامه‌ریزی، پردازش تصویر، کنترل بهینه و طراحی مهندسی و ... مورد استفاده قرار گیرند [۱۰].

روش‌های فراابتکاری به دلیل تصادفی بودن و در نظر گرفتن مسائل در جعبه سیاه بسیار محبوب هستند. ماهیت تصادفی بودن روش‌های فراابتکاری، حساسیت مسئله را نسبت به شرایط اولیه و جابجایی بین اکتشاف و بهره‌برداری کمتر می‌کند. ماهیت جعبه سیاه بودن، به ما این امکان را می‌دهد که بدون دانش ساختاری داخل الگوریتم فراابتکاری، روی ورودی و خروجی تمرکز کنیم. این شایستگی‌ها روش‌های فراابتکاری را قادر می‌سازد تا به طور مؤثر جواب بهینه جهانی را برای مسائل معینی که روش‌های قطعی به دلیل فقدان مشتق یا اطلاعات مرتبط دیگر نمی‌توانند حل کنند، بیابند. در شکل ۱ طبقه‌بندی الگوریتم‌های فراابتکاری براساس ساختار عملکرد آن‌ها آورده شده است [۱۹].

در میان روش‌های فراابتکاری، الگوریتم‌های الهام‌گرفته از طبیعت بیشترین شتاب را در توسعه در سال‌های اخیر به دست آورده‌اند و به طور فزاینده‌ای برای مسائل مهندسی مختلف با مزایای زیادی استفاده می‌شوند [۲۰]. الگوریتم‌های الهام‌گرفته از طبیعت معمولاً فعالیت‌های بیولوژیکی موجودات زنده را تقلید می‌کنند و آن‌ها را به مدل‌های ریاضی و روشی برای بهینه‌سازی تبدیل می‌کنند. تعداد زیادی از موجودات زنده مختلف در طبیعت وجود دارند که برخی از آن‌ها همیشه برای توسعه الگوریتم‌های بهینه‌سازی مؤثر به ما الهام می‌دهند. الگوریتم

³- Evolutionary algorithms

⁴- Selection

⁵- Crossover

⁶- Mutation

⁷- Fitness function

¹- Exploration

²- Exploitation

الگوریتم ظرفیت بهینه‌سازی خوبی را برای حل مسائل پیچیده نشان می‌دهد، با این حال، سرعت همگرایی این الگوریتم کم است. همچنین، عملکرد مناسب آن بیشتر به انتخاب نرخ ترکیب، جهش، انتخاب توابع برازش و اندازه جمعیت بستگی دارد [۲۲].

بهینه‌سازی ازدحام ذرات (PSO) نیز یکی از محبوب‌ترین روش‌های الهام‌گرفته از طبیعت است که رفتارهای اجتماعی دسته پرنده‌ها را تقلید می‌کند [۲۳]. این فرآیند با جمعیتی از افراد تصادفی شروع می‌شود که موقعیت‌های آن‌ها راه حلی برای یک مسئله در نظر گرفته می‌شود. در هر تکرار این الگوریتم، موقعیت هر ذره به طور تصادفی براساس بهترین موقعیت جهانی به دست آمده و سپس موقعیت هر ذره و بهترین موقعیت برای خود ذره به روز می‌شود. تابع برازش برای اندازه‌گیری کیفیت یک ذره استفاده می‌شود. اگرچه PSO نرخ همگرایی خوبی دارد، اما به راحتی در بهینه محلی برای برخی مسائل با ابعاد بالا به دام می‌افتد و همچنین نسبتاً به پارامترهای کنترلی خود حساس است [۲۴، ۲۵].

بهینه‌سازی کلونی مورچه‌ها (ACO)^۱، یکی دیگر از الگوریتم‌های محبوب الهام گرفته شده از طبیعت است که رفتار اجتماعی مورچه‌ها را هنگام جستجوی غذا مدل می‌کند [۲۶]. هنگامی که جمعیتی از مورچه‌ها فضای جستجو را کاوش می‌کنند، مسیرهای فرومونی^۲ را برای هدایت یکدیگر به سمت اهداف می‌گذارند. هدف هر مورچه جستجوی کوتاه‌ترین مسیر بین لانه و منبع غذا از طریق مسیرهای فرومون است. اگر مورچه‌ای مسیر کوتاه‌تری پیدا کند، بقیه مورچه‌ها این مسیر را دنبال می‌کنند تا زمانی که بازخورد مثبت همه مورچه‌ها را به دنبال کردن یک مسیر هدایت کند. ACO با موفقیت برای حل

^۱- Ant colony optimization

^۲- Pheromone routes

مسائل مسیریابی وسیله نقلیه و سایر کاربردهای دینامیکی استفاده می‌شود، اما تجزیه و تحلیل نظری آن دشوار است و زمان همگرایی آن هنگام حل مسائل نامشخص است [۲۷].

الگوریتم‌های مختلف دیگری که از طبیعت الهام گرفته اند در سال‌های اخیر معرفی شده اند که می‌توان به الگوریتم خفاش^۳ (BA) [۲۸]، بهینه‌سازی ازدحام کرم درخشانده^۴ (BOA) [۲۹]، بهینه‌ساز گرگ خاکستری^۵ (GWO) [۳۰]، بهینه‌سازی پروانه^۶ (BOA) [۳۱] و نفرون-۲^۷ (NOA-2) [۳۲] اشاره کرد.

یکی از الگوریتم‌های فراابتکاری که از رفتار خرگوش‌ها هنگام تغذیه تقلید می‌کند، الگوریتم ARO^۸ است این الگوریتم می‌تواند جواب مسائل بهینه‌سازی را در زمان مناسب بدست بیاورد [۳۳]. در این مقاله الگوریتم تکاملی ARO برای حل دستگاه‌های معادلات غیرخطی بهبود داده شده است و نشان داده شده که می‌تواند جواب دستگاه معادلات غیرخطی را با دقت قابل قبول پیدا کند. همچنین این روش می‌تواند بر وابستگی به حدس اولیه منطقی راه حل غلبه کند و کارایی محاسباتی را بهبود بخشد.

ادامه مقاله به شرح زیر است: در بخش ۲ به صورت خلاصه الگوریتم ARO شرح داده می‌شود. در بخش ۳ ایده اصلی مقاله آورده شده است. در بخش ۴ نتایج و آزمایش‌های صورت گرفته برای مقایسه مقاله آورده شده است. در بخش ۵ نیز نتیجه گیری مقاله آورده شده است.

^۳- Bat algorithm

^۴- Glowworm swarm optimization

^۵- Gray wolf optimization

^۶- Butterfly optimization algorithm

^۷- Nephron Algorithm Optimization 2

^۸- Artificial rabbits optimization

۲. الگوریتم ARO

$$\begin{aligned} \vec{v}_i(t+1) &= \vec{x}_j(t) + R \cdot (\vec{x}_i(t) - \vec{x}_j(t)) \\ &\quad + \text{round}(0.05(0.05r_1)) \cdot n_1 \\ i, j &= 1, \dots, n \text{ and } j \neq i \end{aligned} \quad (1)$$

$$R = L \cdot c \quad (2)$$

$$L = (e - e^{\frac{t+1}{T}}) \cdot \sin(2\pi r_2) \quad (3)$$

$$c(k) = \begin{cases} 1 & \text{if } k = g(l) \\ 0 & \text{else} \end{cases} \quad (4)$$

$$k = 1, \dots, d \text{ and } l = 1, \dots, [r_3, d]$$

$$g = \text{randperm}(d) \quad (5)$$

$$n_1 \sim N(0,1) \quad (6)$$

که در آن $\vec{v}_i(t+1)$ یک متغیر موقت برای به روزرسانی موقعیت هر عامل جستجو (خرگوش) در فضای جستجو است. $\vec{x}_i(t)$ و T به ترتیب موقعیت i امین عامل جستجو (خرگوش) در زمان t ، اندازه جمعیت خرگوش‌ها و حداکثر تعداد تکرار هستند. همچنین n_1 ، n_2 و n_3 اعداد تصادفی در محدوده $(0,1)$ هستند. n_1 توزیع نرمال استاندارد است. تابع $\text{randperm}(k)$ جایگشت تصادفی اعداد صحیح بین 0 و k را می‌دهد. معادله (۱) تغذیه انحرافی را فراهم می‌کند.

در معادله (۲)، R با l رابطه مستقیم دارد. همچنین l که طول گام‌های خرگوش است در ابتدا مقدار زیادی دارد و به تدریج کاهش می‌یابد. رفتار تغذیه انحرافی باعث می‌شود که الگوریتم ARO در نقاط بهینه محلی گیر نکند و به جواب جهانی همگرا شود.

همان‌طور که در ابتدای این بخش ذکر شد، یکی دیگر از استراتژی‌های خرگوش‌ها، پنهان شدن تصادفی است. خرگوش‌ها هنگام حمله شکارچیان در لانه‌هایی که در اطراف لانه خود حفر می‌کنند پنهان می‌شوند. برای شبیه‌سازی این رفتار، الگوریتم ARO تعداد d حفره در هر بعد فضای جستجو فرض می‌کند. برای تولید این حفره‌ها از روابط (۷) و (۱۰) استفاده می‌شود.

خرگوش‌ها در طبیعت رفتارهای خاصی برای تغذیه، فرار یا پنهان شدن از دست شکارچیان دارند. ARO الگوریتمی است که بر اساس این رفتارهای خرگوش‌ها طراحی شده است. خرگوش‌ها برای جلوگیری از تشخیص محل لانه خود، از علف‌های نزدیک لانه خود تغذیه نمی‌کنند. این رفتار که تغذیه انحرافی^۱ نامیده می‌شود، برای مرحله اکتشاف الگوریتم ARO استفاده می‌شود. همچنین، خرگوش‌ها حفره‌هایی را در کنار لانه‌های خود حفر می‌کنند تا با حمله شکارچیان به آن‌ها، به صورت تصادفی در یکی از آن‌ها پنهان شوند. این استراتژی که پنهان شدن تصادفی^۲ نامیده می‌شود، در مرحله بهره‌برداری برای الگوریتم ARO استفاده می‌شود. با توجه به این‌که انرژی مورد نیاز برای فرار از دست شکارچیان در خرگوش‌ها محدود است، بنابراین باید بین تغذیه انحرافی و مخفی شدن تصادفی تعادل ایجاد کنند زیرا هر چه از لانه خود دورتر باشند، برای فرار باید مسافت بیشتری را طی کنند تا هنگام حمله شکارچیان پنهان شوند. ARO از این الگو برای ایجاد تعادل بین مراحل اکتشاف و بهره‌برداری استفاده می‌کند.

۱.۲. مدل‌سازی ریاضی رفتار خرگوش‌ها

الگوریتم ARO عوامل جستجو (خرگوش‌ها) را در فضای d بعدی در نظر می‌گیرد و سپس موقعیت هر یک از عامل‌ها را با توجه به رفتارهای ذکر شده به روز می‌کند. یکی از رفتارهای خرگوش‌ها، تغذیه انحرافی است. برای شبیه‌سازی ریاضی این رفتار از معادلات (۱) تا (۶) استفاده می‌شود.

1- Detour foraging

2- Random hiding

تصادفی و محاسبه مقدار مربوطه v_i ، از رابطه زیر برای محاسبه موقعیت بعدی هر خرگوش استفاده می‌شود.

$$\vec{b}_{i,j}(t) = \vec{x}_i(t) + H \cdot g \cdot \vec{x}_i(t) \quad (7)$$

$$i = 1, \dots, n \quad \text{and} \quad j = 1, \dots, d$$

$$\vec{x}_i(t+1) = \begin{cases} \vec{x}_i(t) & f(\vec{x}_i(t)) \leq f(\vec{v}_i(t+1)) \\ \vec{v}_i(t+1) & f(\vec{x}_i(t)) > f(\vec{v}_i(t+1)) \end{cases} \quad (12)$$

$$H = \frac{T-t+1}{T} \cdot r_4 \quad (8)$$

که در آن $x_i(t+1)$ موقعیت i امین خرگوش را در زمان $t+1$ نشان می‌دهد. الگوریتم ARO کاهش انرژی خرگوش‌ها را در حین دویدن مدل کرده تا بین فازهای اکتشاف و بهره‌برداری جابجا شود. برای انجام آن در تکرارهای اولیه باید تغذیه انحرافی بیشتری انجام شود و به تدریج تغذیه انحرافی کاهش یافته و پنهان شدن تصادفی افزایش می‌یابد. در هر تکرار ARO برای انتخاب استراتژی مورد نظر، از معادله زیر استفاده می‌شود.

$$n_2 \sim N(0,1) \quad (9)$$

$$g(k) = \begin{cases} 1 & \text{if } k = j \\ 0 & \text{else} \end{cases} \quad (10)$$

$$k = 1, \dots, d \quad \text{and} \quad l = 1, \dots, [r_3, d]$$

که در آن $\vec{b}_{i,j}(t)$ برابر j امین حفره برای i امین خرگوش است. r_4 و n_2 به ترتیب اعداد تصادفی در محدوده $(0,1)$ و توزیع نرمال استاندارد هستند. برای شبیه‌سازی پنهان شدن تصادفی خرگوش‌ها در حفره‌های تولید شده از رابطه (۱۱) استفاده می‌شود.

$$A(t) = 4(1 - \frac{t}{T}) \ln \frac{1}{r} \quad (13)$$

$$\vec{v}_i(t+1) = \vec{x}_i(t) + R \cdot (r_5 \cdot \vec{b}_{i,j}(t) - \vec{x}_i(t)) \quad (11)$$

$$i = 1, \dots, n$$

که در آن r یک عدد تصادفی در محدوده $(0,1)$ است. شبه کد الگوریتم ARO در شکل ۲ آورده شده است. برای بررسی

که در آن r_5 عددی تصادفی در محدوده $(0,1)$ است. پس از انتخاب یکی از استراتژی‌های تغذیه انحرافی یا مخفی شدن

A random set of rabbits denoted as X_i is generated (population generation).

The X_i are evaluated

Fitness (Fit), and X_{best} are the optimal solution achieve thus far.

while the stop condition isn't satisfied do

for each X_i in population do

The factor A is calculated using Eq. ۱۳).

If $A > 1$ then

A rabbit randomly is chosen from population.

The R is calculated using Eq. (۲)).

Detour forging is performed using Eq. ۱)).

The fitness (Fit_i) are calculated

The position of the current X_i is updated using Eq. ۱۲)).

else

d burrows are generated using Eq. ۵)).

One of burrows randomly is picked as hiding

Random hiding is performed using Eq. ۱۱)).

The fitness (Fit_i) are calculated

The position of the X_i is updated using Eq. ۱۲)).

end if

The current optimal solution found thus far (X_{best}) is updated

end for

end while

Return X_{best}

بیشتر این الگوریتم می‌توانید از [۳۳] بهره ببرید.

در بخش بعدی این الگوریتم بهبود یافته و برای حل دستگاه معادلات غیرخطی مورد استفاده قرار گرفته است.

۳. روش پیشنهادی

در این بخش بهبود الگوریتم ARO برای حل دستگاه معادلات غیرخطی شرح داده شده است. برای بهبود این الگوریتم جدول حافظه^۱ به این الگوریتم اضافه شده است. هدف این جدول انتخاب هوشمندانه اندیس^۲ j در رابطه (۱) است. در الگوریتم ARO اندیس j به صورت تصادفی انتخاب می‌شود و هر بار عامل جستجو با توجه به یک عامل جستجوی تصادفی موقعیت خود را به روز می‌کند. در روش پیشنهادی اندیس j با توجه به جدول حافظه انتخاب می‌شود که منجر به بهبود عملکرد ARO می‌شود.

نحوه ساخت و کارکرد جدول حافظه

این جدول یک ماتریس دو بعدی با ابعاد $n \times n$ است که در آن n تعداد عامل جستجو (جمعیت) الگوریتم فراابتکاری است. نحوه کار این جدول به این صورت است که در شروع الگوریتم، تمام عناصر جدول برابر صفر قرار می‌گیرد. برای بروزرسانی موقعیت عامل جستجوی i ام در رابطه شماره (۱) در هر تکرار الگوریتم، اندیس j از روش پیشنهادی بدست می‌آید. در این روش اندیس j برابر با شماره ستون بیشترین مقدار در ردیف i می‌باشد. اگر چند مورد بیشترین مقدار در یک ردیف وجود داشت، از بین آن‌ها عاملی انتخاب می‌شود که مقدار تابع برازش کمتری دارد. پس از تعیین شدن اندیس j ، عنصر i ام با توجه به آن موقعیت خود را در رابطه (۱) بروز می‌کند.

پس از مشخص شدن اندیس j ، در عناصر جدول حافظه بروزرسانی‌هایی به شکل زیر صورت می‌گیرد.

در جدول حافظه مقدار عنصر واقع در سطر i ام و ستون j ام برابر با صفر می‌شود و به دیگر عناصر در ردیف مربوطه (i ام) یک واحد افزوده می‌شود. همچنین اگر مقدار تابع برازش جدید محاسبه شده ($F(v)$) کمتر از مقدار فعلی تابع برازش ($F(x)$) باشد، در ستون i ام مقدار هر عنصر برابر با یکی بیشتر از بیشترین مقدار در سطر خودش می‌شود. همچنین بعد از این بروزرسانی‌های جدول حافظه، کنترل می‌شود که مقدار قطر اصلی این جدول برابر با $-\infty$ باشد زیرا هیچ عاملی نسبت به خودش موقعیتش را بروز نمی‌کند.

در ادامه برای شرح بیشتر، یک مثال برای جدول حافظه با چهار عامل جستجو (جمعیت برابر با چهار) در شکل ۳ آورده شده است. در ابتدا مقدار تمام عناصر جدول حافظه صفر است (شکل ۳-الف). در این مرحله $i = 1$ است. بنابراین مقادیر اندیس j یکی از مقدارهای $\{2, 3, 4\}$ است.

با توجه به این که تمام مقادیر در ردیف $i = 1$ برابر صفر است. بنابراین اندیس j برابر با کمترین مقدار تابع برازش ($F(x)$) از بین آن‌ها خواهد بود که در این مثال $j = 4$ می‌شود. سپس، اولین عامل جستجو ($i = 1$) موقعیت خود را با توجه به عنصر چهارم ($j = 4$) در رابطه شماره (۱) بروز می‌کند. اما چون مقدار جدید تابع برازش بیشتر از مقدار قبلی است در ستون اول جدول حافظه همه مقادیر به یکی بیشتر از، بیشترین مقدار در سطر مربوطه افزایش پیدا نمی‌کند. در شکل ۳-ب، $i = 2$ است. بنابراین در سطر دوم جدول حافظه اندیس ستون بیشترین مقدار را پیدا می‌کنیم. با توجه به این که چند مورد بیشترین مقدار وجود دارد. $j = 4$ را از میان آن‌ها انتخاب می‌کنیم چون کمترین مقدار تابع برازش را دارد. بنابراین موقعیت عامل

1- Memory table

2- Index

	x_1	x_2	x_3	x_4
$F(v)$	8.1			

	x_1	x_2	x_3	x_4
$F(x)$	3.5	6.1	6	2

MT ¹	x_j			
x_i	$-\infty$	0	0	0
	0	$-\infty$	0	0
	0	0	$-\infty$	0
	0	0	0	$-\infty$

(الف)

	x_1	x_2	x_3	x_4
$F(v)$	8.1	4.3	8.9	

	x_1	x_2	x_3	x_4
$F(x)$	3.5	4.3	6	2

MT	x_j			
x_i	$-\infty$	2	1	0
	1	$-\infty$	1	0
	0	1	$-\infty$	0
	0	1	0	$-\infty$

(ج)

	x_1	x_2	x_3	x_4
$F(v)$	8.1	4.3		

	x_1	x_2	x_3	x_4
$F(x)$	3.5	6.1	6	2

MT	x_j			
x_i	$-\infty$	1	1	0
	0	$-\infty$	0	0
	0	0	$-\infty$	0
	0	0	0	$-\infty$

(ب)

	x_1	x_2	x_3	x_4
$F(v)$	8.1	4.3	8.9	1.5

	x_1	x_2	x_3	x_4
$F(x)$	3.5	4.3	6	2

MT	x_j			
x_i	$-\infty$	2	1	0
	0	$-\infty$	1	0
	1	0	$-\infty$	1
	0	1	0	$-\infty$

(د)

شکل ۳: مثال از نحوه عملکرد جدول حافظه

در ادامه استفاده از روش پیشنهادی برای حل دستگاه معادلات غیرخطی شرح داده شده است. دستگاه معادلات غیرخطی زیر را در نظر بگیرید:

$$\begin{cases} f_1(x_1, x_2, x_3, \dots, x_n) = 0 \\ f_2(x_1, x_2, x_3, \dots, x_n) = 0 \\ \vdots \\ f_m(x_1, x_2, x_3, \dots, x_n) = 0 \end{cases} \quad (14)$$

که در آن n تعداد متغیرها و m تعداد معادلات دستگاه معادلات غیرخطی است. برای حل دستگاه معادلات غیرخطی، این دستگاه را به صورت مسئله بهینه‌سازی بدون قیود، به صورت یکی روابط (۱۵) یا (۱۶) بازنویسی می‌کنیم.

$$\begin{cases} \text{Find: } X = (x_1, x_2, \dots, x_n)^T, X \in R^n; \\ \text{Min: } F(X) = \sum_{i=1}^n f_i^2 \end{cases} \quad (15)$$

یا

جستجوی دوم با توجه به عامل جستجوی چهارم در رابطه ۱ بروز می‌شود. سپس مقدار عنصر سطر λ_m و ستون λ_m در جدول حافظه برابر صفر می‌شود.

بقیه موارد در سطر مربوطه یک واحد بیشتر می‌شوند. و همچنین در ستون دوم نیز هر عنصر به یکی بیشتر از بیشترین مقدار در سطر خودش افزایش می‌یابد زیرا مقدار برآزش جدید محاسبه شده کمتر از مقدار قبلی است. که در نتیجه آن (شکل ۳-ج) حاصل می‌شود. جدول حافظه در مورد بعدی (تبدیل از ج به د) نیز مانند این دو حالت بروز می‌شود. شبه کد روش پیشنهادی در

شکل ۴ آمده است

```

A random set of rabbits denoted as  $X_i$  is generated (population generation).
Create a 2-dimensional array for memory table (MT) with size (population size, population size)
The  $X_i$  are Evaluated
Fitness ( $Fit$ ), and  $X_{best}$  are the optimal solution achieve thus far.
while the stop condition isn't satisfied do
    Setting the diameter of the MT array to negative infinity
    for each  $X_i$  in population do
        the factor  $A$  is calculated using Eq. (۱۳)).
        If  $A > 1$  then
            Finding  $j$  index using memory table and fitness value
            The  $R$  is calculated using Eq. (۲)).
            Detour forging is performed using Eq. (۱)).
            The fitness ( $Fit_i$ ) are calculated
            The position of the current  $X_i$  is updated using Eq. (۱۲)).
            The current optimal solution found thus far ( $X_{best}$ ) is updated
            If  $Fit$  of current optimal solution  $< Fit$  of  $X_{best}$ 
                Increase by one in  $i$ th row of MT
                Set zero to selected agent in MT
                Increase by one corresponding column of the selected agent in the MT
            else
                Increase by one in  $i$ th row of MT
                Set zero to selected agent in MT
        else
             $d$  burrows are generated using Eq. (۲)).
            One of burrows randomly is picked as hiding
            Random hiding is performed using Eq. (۱۱)).
            The fitness ( $Fit_i$ ) is calculated
            The position of the  $X_i$  is updated using Eq. (۱۲)).
            The current optimal solution found thus far ( $X_{best}$ ) is updated
        end if
    end for
end while
Return  $X_{best}$ 

```

شکل ۴: شبه کد الگوریتم IARO

در آغاز این روش، موقعیت عامل‌های جستجو به صورت تصادفی مقداردهی می‌شوند. پس از آن، مقدار تابع برازش جمعیت اولیه با استفاده از توابع (۱۵) یا (۱۶) محاسبه می‌شود. سپس روند الگوریتم IARO شروع می‌شود. در خلال اجرای IARO اگر نیاز به محاسبه مقدار تابع برازش برای آن تکرار باشد، با توابع (۱۶) یا (۱۷) دوباره محاسبه می‌شود. در هر تکرار شرط پایان که حداکثر تعداد تکرار است کنترل می‌شود و اگر به حداکثر تعداد تکرار رسیده باشد الگوریتم پایان می‌یابد و موقعیت بهترین عامل جستجو در تکرار را برمی‌گرداند که برابر جواب دستگاه معادلات غیرخطی خواهد بود.

$$\begin{cases} \text{Find: } X = (x_1, x_2, \dots, x_n)^T, X \in R^n; \\ \text{Min: } F(X) = \sqrt{\sum_{i=1}^n f_i^2} \end{cases} \quad (16)$$

که در آن R^n یک فضای جستجو برای جواب‌ها است. هر الگوریتم فراابتکاری نیاز به یک تابع برازش برای ارزیابی جواب‌های پیدا کرده خود در هر تکرار دارد. با تبدیل دستگاه معادلات غیرخطی به یک مسئله مینیم‌سازی می‌توان پلی بین الگوریتم‌های فراابتکاری و حل دستگاه معادلات غیرخطی ایجاد کرد. برای حل دستگاه معادلات (۱۴) آن را به شکل (۱۵) یا (۱۶) نوشته و از آن به عنوان توابع برازش برای روش پیشنهادی (الگوریتم IARO) استفاده می‌شود.

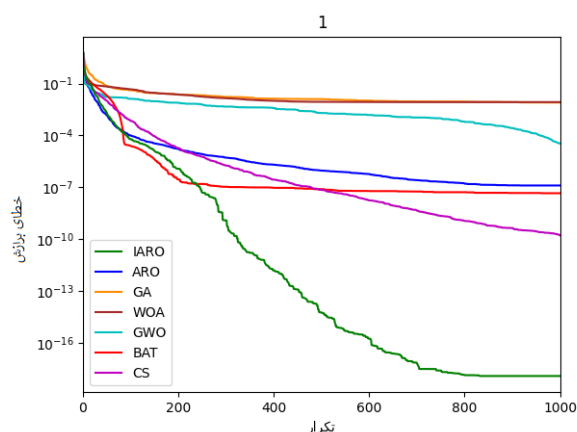
۴. آزمایش‌ها و نتایج

جدول ۱: نتایج بدست آمده از حل دستگاه معادلات شماره یک

Var ^۳	IARO	ARO	GA	WOA	GWO	BAT	CS	ES ^۴
x_1	1	0.99995842	0.99499711	1.0787193	0.99945614	1.00021335	0.99499711	1
x_2	1	0.9999571	0.94757832	0.9907849	0.99927208	1.00011296	0.94757832	1
x_3	1	0.9999445	0.93808635	1.03625201	0.9998472	1.00009496	0.93808635	1
x_4	1	0.99994348	0.78982767	1.02597104	0.99918784	1.0002526	0.78982767	1
x_5	1	1.00023525	0.96599193	0.84346796	1.00254621	0.99917949	0.96599193	1
f	1.27706334E-18	1.28841019E-07	7.97548397E-03	8.43132868E-03	3.43651278E-05	4.61624735E-08	1.70975784E-10	0

$$\begin{cases} 2x_1 + x_2 + x_3 + x_4 + x_5 = 6 \\ x_1 + 2x_2 + x_3 + x_4 + x_5 = 6 \\ x_1 + x_2 + 2x_3 + x_4 + x_5 = 6 \\ x_1 + x_2 + x_3 + 2x_4 + x_5 = 6 \\ x_1x_2x_3x_4x_5 = 1 \end{cases} \quad (17)$$

که در آن $- \Gamma \leq x_i \leq \Gamma, i = 1, \dots, 5$ است. همانطور که در جدول ۱ مشاهده می شود، روش پیشنهادی توانسته مقدار تابع برازش را تا 10^{-18} کاهش دهد که بهترین عملکرد بین الگوریتم های مقایسه شده است. ES در ستون آخر نشان دهنده جواب دقیق دستگاه معادلات است. همچنین در شکل ۵ مقدار تابع برازش در تکرارهای مختلف نمایش می دهد. در این شکل عملکرد خوب IARO مشاهده می شود.

شکل ۵: نمودار مقدار خطای برازش دستگاه معادلات شماره یک در تکرارهای یک تا هزار برای الگوریتم های مورد بررسی

مورد ۲: دستگاه معادلات زیر را با چهار مجهول تعریف می کنیم.

در این بخش، برای بررسی عملکرد روش پیشنهادی، ۱۰ دستگاه معادلات با استفاده از این روش حل شده است. این دستگاه های معادلات غیرخطی در دنیای واقعی در زمینه های مهندسی شیمی مورد بررسی قرار گرفته است [۳۴]، [۳۵]. برای بررسی دقیق عملکرد الگوریتم پیشنهادی، ۲۰ اجرای متوالی با روش پیشنهادی انجام گرفته و نتایج میانگین آن با جواب واقعی یا جواب های تقریبی بدست آمده در منابع قبلی مورد مقایسه قرار گرفته است. همچنین الگوریتم بهبود یافته (IARO) با الگوریتم های ARO، GA، WOA [۳۶]، GWO، BAT و CS [۳۷] مورد مقایسه قرار گرفته است. الگوریتم های ذکر شده از روش های پایه ای یا جدید بهینه سازی هستند.

برای پیاده سازی الگوریتم فراابتکاری از زبان برنامه نویسی پایتون استفاده شده است. همچنین پردازنده دستگاه مورد اجرا CPU Core i3 2.44 GHz با رم 4GB می باشد. منبع کدهای این مقاله در پیوند^۱ پژوهش به صورت عمومی قابل دسترسی است. تعداد جمعیت الگوریتم فراابتکاری در همه موارد برابر ۱۰۰ و تعداد تکرار الگوریتم ها^۲ برابر ۱۰۰۰ در نظر گرفته شده است.

مورد ۱: این مورد اغلب دستگاه معادلات غیرخطی براون [۳۸] نامیده می شود و به شکل زیر است:

³- Variable

⁴- Exact solution

¹- <https://github.com/alihamdipour/IARO-NES>

²- Maximum Iterations

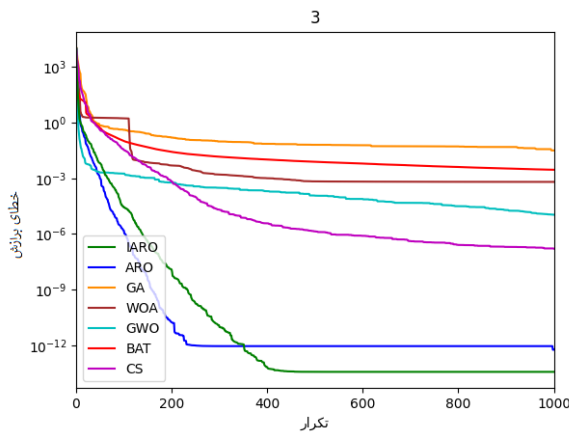
جدول ۲: نتایج بدست آمده از حل دستگاه معادلات شماره دو

Var	IARO	ARO	GA	WOA	GWO	BAT	CS	EWN
x_1	0.51493326	0.51493352	0.58480692	0.51242665	0.5147858	0.51486608	0.39216094	0.51493326
x_2	0.51493326	0.51493352	0.41199934	0.51304262	0.51503343	0.51505878	0.48620573	0.51493326
x_3	0.51493326	0.51493352	0.47076047	0.52146724	0.51485113	0.51488535	0.65701088	0.51493326
x_4	0.51493326	0.51493352	0.43630517	0.51275569	0.51500014	0.5149187	0.47772335	0.51493326
f	4.46815747E-33	3.13017638E-09	9.85005199E-03	2.48712644E-05	3.79624880E-08	1.34533520E-08	2.61608384E-09	-

مورد ۳: دستگاه معادلات زیر را با چهار مجهول تعریف می‌کنیم.

$$\begin{cases} x_1^2 + x_3^2 = 1 \\ x_2^2 + x_4^2 = 1 \\ x_5 x_3^3 + x_6 x_4^3 = 0 \\ x_5 x_1^3 + x_6 x_2^3 = 0 \\ x_5 x_1 x_3^2 + x_6 x_2 x_4^2 = 0 \\ x_5 x_3 x_1^2 + x_6 x_4 x_2^2 = 0 \end{cases} \quad (19)$$

که در آن $x_i \leq 10, i = 1, \dots, 6$ است. همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، روش پیشنهادی توانسته مقدار خطای برازش را تا $3.13017638 \times 10^{-9}$ کاهش دهد که بهترین عملکرد بین الگوریتم‌های مقایسه شده است. همچنین در شکل ۷ مقدار خطای برازش در تکرارهای مختلف نمایش می‌دهد. در این شکل عملکرد خوب IARO مشاهده می‌شود.

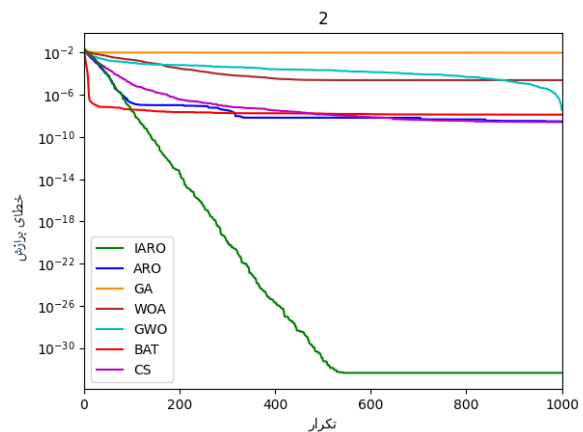

شکل ۷: نمودار مقدار خطای برازش دستگاه معادلات شماره سه در تکرارهای یک تا هزار برای الگوریتم‌های مورد بررسی

مورد ۴: دستگاه معادلات زیر را با ده مجهول تعریف می‌کنیم.

$$x_i - \cos\left(2x_i - \sum_{j=1}^4 x_j\right) = 0 \quad 1 \leq i \leq 4 \quad (18)$$

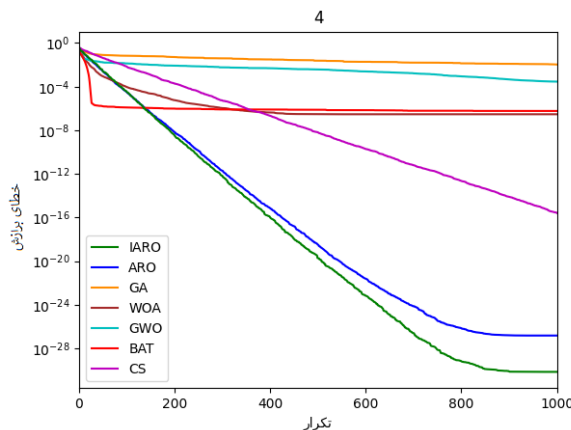
که در آن $x_i \leq 100, i = 1, \dots, 4$ است. همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، روش پیشنهادی توانسته مقدار خطای برازش را تا $4.46815747 \times 10^{-33}$ کاهش دهد که بهترین عملکرد بین الگوریتم‌های مقایسه شده است. پژوهش صورت گرفته در [۳۹] روشی به نام "نیوتون وزندار کارا" (EWN) را برای حل دستگاه معادلات معرفی کرده است. با توجه به این‌که دستگاه معادلات غیرخطی بررسی شده جواب دقیق ندارد، جواب‌های تقریبی دستگاه معادلات با روش EWN نیز در جدول ۲ آورده شده است. همچنین در شکل ۶ عملکرد خوب IARO در مقایسه با دیگر الگوریتم‌های بررسی شده قابل مشاهده است.

شکل ۶: نمودار مقدار خطای برازش دستگاه معادلات شماره دو در تکرارهای یک تا هزار برای الگوریتم‌های مورد بررسی

جدول ۳: نتایج بدست آمده از حل دستگاه معادلات شماره سه

val	IARO	ARO	GA	WOA	GWO	BAT	CS
x_1	0.86592896	8.87390218E-01	0.88297998	-9.61127510E-01	0.14778358	-0.95318194	0.8163401
x_2	0.9904602	-4.46170492E-01	0.2535923	-8.46879815E-02	0.14781548	-0.53215372	0.0167982
x_3	0.50007801	4.61019089E-01	0.62833815	-2.76125807E-01	-0.9889309	-0.92684248	0.51176833
x_4	0.13323532	8.94947983E-01	0.91608268	-9.96444958E-01	-0.98905092	-1.75210087	0.8143668
x_5	-0.0611113	4.31877427E-42	0.30043738	-0.30127510E-01	-2.57657861	9.26710673	0.31846923
x_6	0.05581324	2.20118609E-41	0.0625095	-8.9688815E-02	2.57574712	1.72921022	0.03644078
f	3.78919573E-14	5.88633622E-13	3.16679253E-02	6.39473536E-04	1.09311551E-05	2.88106683E-03	0.002881066

شکل ۴: نمودار مقدار خطای برازش دستگاه معادلات شماره چهار در تکرارهای یک تا هزار برای الگوریتم‌های مورد بررسی

مورد ۵: دستگاه معادلات زیر را با هشت مجهول تعریف می‌کنیم.

$$\begin{cases} 4.731 \times 10^{-3}x_1x_3 - 0.3578x_2x_3 - 0.1238x_1 \\ + x_7 - 1.637 \times 10^{-3}x_2 - 0.9338x_4 = 0.3571 \\ 0.2238x_1x_3 + 0.7623x_2x_3 + 0.2638x_1 - x_7 \\ - 0.07745x_2 - 0.6734x_4 = 0.6022 \\ x_6x_8 + 0.3578x_1 + 4.731 \times 10^{-3}x_2 = 0 \\ -0.7623x_1 + 0.2238x_2 = -0.3461 \\ x_1^2 + x_2^2 = 1 \\ x_3^2 + x_4^2 = 1 \\ x_5^2 + x_6^2 = 1 \\ x_7^2 + x_8^2 = 1 \end{cases}$$

(۲۱)

که در آن $-1 \leq x_i \leq 1, i = 1, \dots, 8$ است. همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، روش پیشنهادی توانسته مقدار خطای برازش را تا $V_{\Delta E\Gamma\Theta}$ کاهش دهد که بهترین عملکرد بین الگوریتم‌های مقایسه شده است. پژوهش صورت گرفته در [۴۰]

$$\begin{cases} x_1 - 0.25428722 - 0.18324757x_4x_3x_9 = 0 \\ x_2 - 0.37842197 - 0.16275449x_1x_{10}x_6 = 0 \\ x_3 - 0.27162577 - 0.16955071x_1x_2x_{10} = 0 \\ x_4 - 0.19807914 - 0.15585316x_7x_1x_6 = 0 \\ x_5 - 0.44166728 - 0.19950920x_7x_6x_3 = 0 \\ x_6 - 0.14654113 - 0.18922793x_8x_5x_{10} = 0 \\ x_7 - 0.42937161 - 0.21180486x_2x_5x_8 = 0 \\ x_8 - 0.07056438 - 0.17081208x_1x_7x_6 = 0 \\ x_9 - 0.34504906 - 0.19612740x_{10}x_6x_8 = 0 \\ x_{10} - 0.42651102 - 0.21466544x_4x_8x_1 = 0 \end{cases} \quad (20)$$

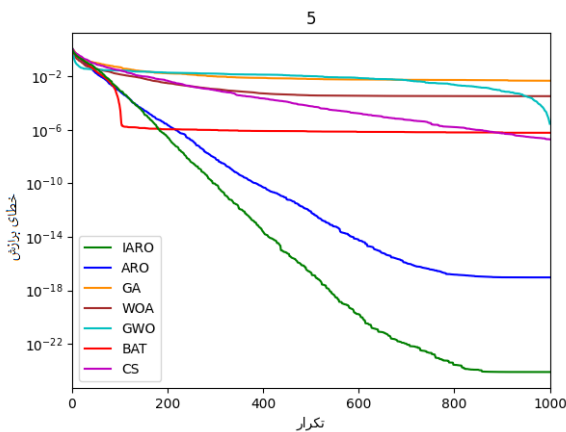
که در آن $-1 \leq x_i \leq 1, i = 1, \dots, 10$ است. همان‌طور که

در جدول ۴ مشاهده می‌شود، روش پیشنهادی توانسته مقدار خطای برازش را تا $V_{\Delta E\Gamma\Theta}$ کاهش دهد که بهترین عملکرد بین الگوریتم‌های مقایسه شده است. هم‌چنین در شکل ۸ مقدار خطای برازش در تکرارهای مختلف را نمایش می‌دهد. در این شکل عملکرد خوب IARO مشاهده می‌شود. در این نمودارها محور عمودی نشان دهنده مقدار خطای برازش میانگین (میانگین ۲۰ بار اجرا) است. بنابراین نمودار پایین‌تر نشان دهنده جواب بهتر است. اگر الگوریتم بتواند جواب دقیق را پیدا کند مقدار خطای برازش برابر صفر خواهد شد.

جدول ۴: نتایج بدست آمده از حل دستگاه معادلات شماره چهار

Var	IARO	ARO	GA	WOA	GWO	BAT	CS	FASA
x_1	0.25783339	0.25783339	0.0125144	0.25797826	0.2579793	0.25800869	0.0125144	0.2578334
x_2	0.38109715	0.38109715	0.16286594	0.38117908	0.38134709	0.38145555	0.16286594	0.3810972
x_3	0.27874502	0.27874502	0.69335026	0.27884696	0.27892543	0.27839438	0.69335026	0.2787450
x_4	0.20066896	0.20066896	0.23189673	0.20080711	0.20079768	0.20078828	0.23189673	0.2006690
x_5	0.44525142	0.44525142	0.62170693	0.44512692	0.44532774	0.44482351	0.62170693	0.4452514
x_6	0.14918392	0.14918392	0.31181227	0.14920295	0.14923197	0.14930236	0.31181227	0.1491839
x_7	0.4320097	0.4320097	0.54014274	0.43212387	0.43220142	0.43177881	0.54014274	0.4320097
x_8	0.07340278	0.07340278	0.15748612	0.0736315	0.07351296	0.07350713	0.15748612	0.0734028
x_9	0.34596683	0.34596683	0.30485177	0.34574249	0.34610746	0.34602261	0.30485177	0.3459668
x_{10}	0.42732628	0.42732628	0.44583852	0.42722305	0.42753504	0.42740308	0.44583852	0.4273263
f	7.17969801E-31	1.53402435E-27	1.07637106E-02	2.96294235E-07	2.90731404E-04	5.93591234E-07	2.67122697E-16	-

تکرارهای مختلف نمایش می‌دهد که عملکرد خوب IARO مشاهده می‌شود.

شکل ۹: نمودار مقدار خطای برازش دستگاه معادلات شماره پنج در تکرارهای یک تا هزار برای الگوریتم‌های مورد بررسی

مورد ۶: دستگاه معادلات زیر را با سه مجهول تعریف می‌کنیم.

$$\begin{cases} \exp(x_1^2) - 8x_1 \sin(x_2) = 0 \\ x_1 + x_2 = 1 \\ (x_3 - 1)^3 = 0 \end{cases} \quad (22)$$

روشی به نام "الگوریتم تطبیقی تبرید شبیه‌سازی شده فازی" (FASA) را برای حل دستگاه معادلات معرفی کرده است. با توجه به این‌که دستگاه معادلات غیرخطی بررسی شده جواب دقیق ندارد، جواب‌های تقریبی دستگاه معادلات با روش FASA نیز در جدول ۵ آورده شده است. با توجه به این‌که دستگاه معادلات ممکن است بیش از یک جواب داشته باشد بنابراین فقط یک جواب دستگاه معادلات در **Error!** **Reference source not found.** آورده شده است ولی برای مقایسه عملکرد از مقدار خطای برازش استفاده شده که میانگین مقدار خطای برازش ۲۰ اجرا گرفته شده است. دلیل اختلاف جواب‌ها در این جدول داشتن جواب‌های متعدد این دستگاه معادلات است. بنابراین با توجه به تعدد جواب‌های دستگاه معادلات میانگین جواب‌ها گرفته

نشده است و فقط میانگین خطای برازش گرفته شده است. این نکته باعث می‌شود که در برخی دستگاه‌های مورد بررسی مانند مورد اول، با این‌که جواب دقیق برای الگوریتم پیشنهادی در جدول برای آن مورد آورده شده است ولی خطای برازش صفر نیست که نشان دهنده این است که در برخی موارد از ۲۰ اجرای گرفته شده الگوریتم پیشنهادی جواب تقریبی بدست آورده است. بنابراین مبنای مقایسه میانگین خطای برازش مورد بررسی قرار گرفته است. هم‌چنین در شکل ۹ مقدار خطای برازش در

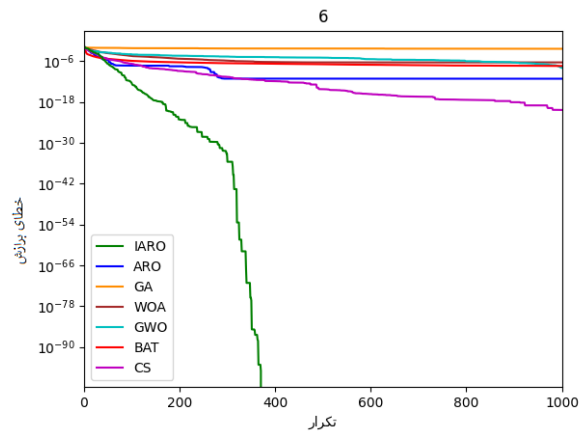
¹ Fuzzy adaptive simulated annealing

جدول ۶: نتایج بدست آمده از حل دستگاه معادلات شماره شش

Var	IARO	ARO	GA	WOA	GWO	BAT	CS	FASA
x_1	0.17559892	0.17559548	0.17559548	0.17569517	0.1755909	0.17560379	0.17559548	0.175599
x_2	0.82440108	0.82441236	0.81539023	0.82402421	0.82439636	0.82439268	0.81539023	0.824401
x_3	1	1.00000971	0.8265568	0.90703918	0.9406832	0.94160713	0.8265568	1
f	0	6.46476289E-12	0.00403971	4.08040104E-7	1.05177479E-8	3.67639377E-8	4.32899427E-21	-

که در آن $x_i \leq 10, i = 1, 2, 3$ است. همانطور که در جدول ۷ مشاهده می‌شود، روش پیشنهادی توانسته مقدار خطای برازش را تا -1.0×10^{-12} کاهش دهد که بهترین عملکرد بین الگوریتم‌های مقایسه شده است. پژوهش صورت گرفته در [۴۱] روشی به نام "الگوریتم ترکیبی وال و جمعیت گل" (HWF) را برای حل دستگاه معادلات معرفی کرده است. با توجه به این که دستگاه معادلات غیرخطی بررسی شده جواب دقیق ندارد، جواب‌های تقریبی دستگاه معادلات با روش HWF نیز در جدول ۷ آورده شده است. همچنین در شکل ۱۱ مقدار خطای برازش در تکرارهای مختلف نمایش می‌دهد این شکل عملکرد خوب IARO مشاهده می‌شود. همانطوری که مشاهده می‌شود روش پیشنهادی در تکرارهای کمتر توانسته جواب دقیق‌تری را بدست آورد.

که در آن $x_i \leq 10, i = 1, \dots, 3$ است. همانطور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، روش پیشنهادی توانسته مقدار خطای برازش را تا 0 کاهش دهد که بهترین عملکرد بین الگوریتم‌های مقایسه شده است. همچنین در شکل ۱۰ مقدار خطای برازش در تکرارهای مختلف نمایش می‌دهد. در این شکل عملکرد خوب IARO مشاهده می‌شود.

شکل ۱۰: نمودار مقدار خطای برازش دستگاه معادلات شماره شش در تکرارهای یک تا هزار برای الگوریتم‌های مورد بررسی

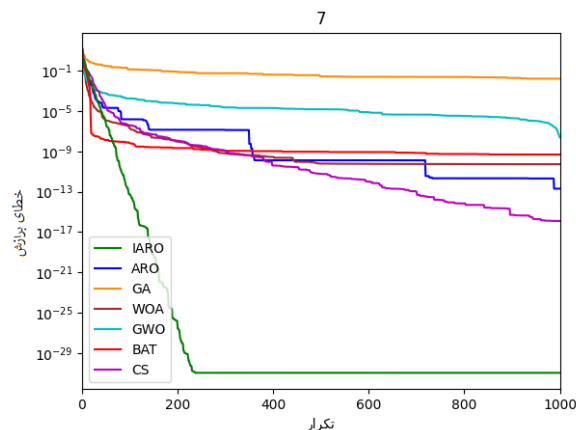
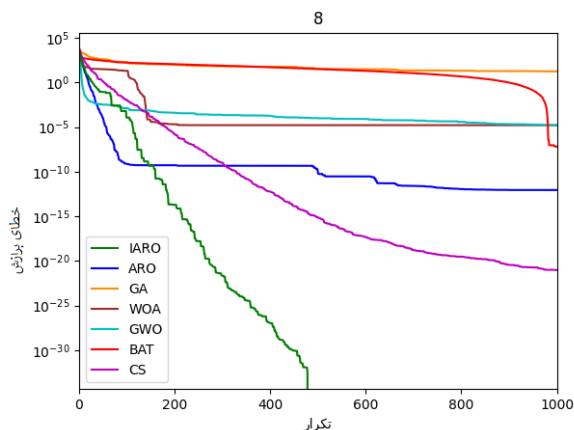
مورد ۷: دستگاه معادلات زیر را با دو مجهول تعریف می‌کنیم.

$$\begin{cases} x_1^3 - 3x_1x_2^2 = 1 \\ 3x_2x_1^2 - x_2^3 = -1 \end{cases} \quad (23)$$

جدول ۵: نتایج بدست آمده از حل دستگاه معادلات شماره پنج

Var	IARO	ARO	GA	WOA	GWO	BAT	CS	FASA
x_1	0.67155426	0.67155426	0.71586707	0.65995277	0.67085728	0.67176862	0.71586707	0.2578334
x_2	0.74095538	0.74095538	0.65735549	0.75471194	0.74194709	0.74084692	0.65735549	0.3810972
x_3	0.95189275	0.95189275	0.91386614	0.95803792	0.95205429	0.95218588	0.91386614	0.278745
x_4	-0.3064313	-0.3064313	0.21095073	-0.2973689	-0.3069533	-0.3063365	0.21095073	0.200669
x_5	0.9638107	0.96381077	0.40922854	0.96114208	0.96460567	0.96358805	0.40922854	0.4452514
x_6	-0.2665873	-0.2665873	0.14006579	-0.2714958	-0.2645041	0.26687355	0.14006579	0.1491839
x_7	0.40464139	0.40464139	0.59394807	0.41662879	0.40463018	0.40467647	0.59394807	0.4320097
x_8	0.91447545	0.91447545	0.47515345	0.90841482	0.91448521	-0.9145035	0.47515345	0.0734028
f	7.89149074E-25	9.29659054E-18	4.65373525E-03	3.26492487E-04	2.80321268E-06	6.00058236E-07	1.93331442E-07	-

1- hybridizing whale
pollination Algorithm

شکل ۱۲: نمودار مقدار خطای برازش دستگاه معادلات شماره هشت در تکرارهای یک تا هزار برای الگوریتم‌های مورد بررسی

شکل ۱۱: نمودار مقدار خطای برازش دستگاه معادلات شماره هفت در تکرارهای یک تا هزار برای الگوریتم‌های مورد بررسی

مورد ۸: دستگاه معادلات زیر را با سه مجهول تعریف می‌کنیم.

$$\begin{cases} 3x_1 - \cos(x_2x_3) = 0.5 \\ x_1^2 - 625x_2^2 = 0.25 \\ \exp(-x_1x_2) + 20x_3 + \frac{10\pi - 3}{3} = 0 \end{cases} \quad (24)$$

مورد ۹: دستگاه معادلات زیر را با سه مجهول تعریف می‌کنیم.

$$\begin{cases} 3x_1 - \cos(x_2x_3) = 0.5 \\ x_1^2 - 81(x_2 + 0.1)^2 + \sin(x_3) + 1.06 = 0 \\ \exp(-x_1x_2) + 20x_3 + \frac{10\pi - 3}{3} = 0 \end{cases} \quad (25)$$

که در آن $1.0 \leq x_i \leq 10, i = 1, \dots, 3$ است. همان‌طور که در جدول ۹ مشاهده می‌شود، روش پیشنهادی توانسته مقدار خطای برازش را تا 1.0×10^{-16} کاهش دهد که بهترین عملکرد بین الگوریتم‌های مقایسه شده است. هم‌چنین در شکل ۱۳ مقدار خطای برازش در تکرارهای مختلف نمایش می‌دهد. در این شکل عملکرد خوب IARO مشاهده می‌شود.

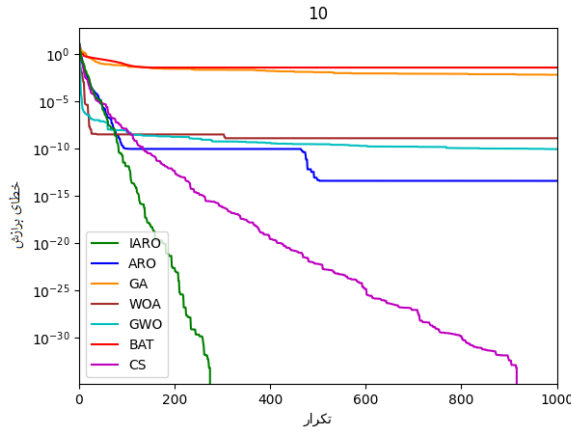
که در آن $1.0 \leq x_i \leq 10, i = 1, \dots, 3$ است. همان‌طور که در جدول ۸ مشاهده می‌شود، روش پیشنهادی توانسته مقدار خطای برازش را تا ۰ کاهش دهد که بهترین عملکرد بین الگوریتم‌های مقایسه شده است. هم‌چنین شکل ۱۲ مقدار خطای برازش در تکرارهای مختلف نمایش می‌دهد. در این شکل عملکرد خوب IARO مشاهده می‌شود.

جدول ۷: نتایج بدست آمده از حل دستگاه معادلات شماره هفت

Var	IARO	ARO	GA	WOA	GWO	BAT	CS	HWF
x_1	-0.2905145	-0.2905145	-1.5157396	-0.2905142	-0.2905053	-0.2905185	-0.3986028	-0.2905145
x_2	1.08421508	1.08421508	0.90445397	1.08421501	1.08418532	1.08421564	0.60390547	1.08421508
f	1.08468374E-31	2.01269279E-13	1.62245289E-02	5.33737175E-11	2.51623707E-08	4.89358393E-10	1.25337916E-16	-

جدول ۸: نتایج بدست آمده از حل دستگاه معادلات شماره هشت

Var	IARO	ARO	GA	WOA	GWO	BAT	CS	FASA
x_1	5.0000000E-01	5.0000000E-01	9.85042268	0.50135204	0.50035267	5.00015635E-01	9.85042268	0.5
x_2	-4.764603E-11	5.50227246E-08	-0.2530489	-0.0046484	0.00226559	-1.2698182E-04	-0.2530489	8.92362277E-11
x_3	-5.235987E-01	-5.2359877E-01	-3.0733969	-0.5237138	-0.5235437	-5.2360086E-01	-3.0733969	-5.2359877E-01
f	0	8.84258914E-13	1.77906881E+01	1.64409823E-05	1.58683457E-05	6.58924939E-08	9.36374189E-22	-

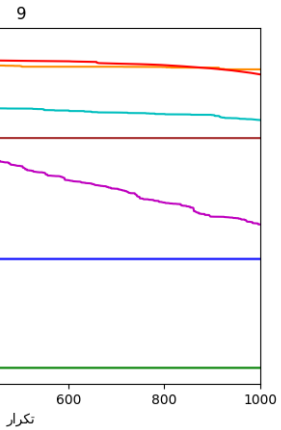

شکل ۱۴: نمودار مقدار خطای برازش دستگاه معادلات شماره ده در تکرارهای یک تا هزار برای الگوریتم‌های مورد بررسی

مورد ۱۱: دستگاه معادلات زیر را با پنج مجهول تعریف می‌کنیم.

$$\begin{cases} x_1 + x_2 + x_3 + x_4 + x_5 = 0 \\ x_1x_2 + x_2x_3 + x_3x_4 + x_4x_5 + x_1x_5 = 0 \\ x_1x_2x_3 + x_2x_3x_4 + x_3x_4x_5 + x_1x_2x_5 + x_1x_4x_5 = 0 \\ x_1x_2x_3x_4 + x_2x_3x_4x_5 + x_1x_3x_4x_5 + x_1x_2x_4x_5 + x_1x_2x_3x_5 = 0 \\ x_1x_2x_3x_4x_5 = 1 \end{cases} \quad (27)$$

که در آن $-10 \leq x_i \leq 10, i = 1, \dots, 5$ است. همان‌طور که در جدول ۱۱ مشاهده می‌شود، روش پیشنهادی توانسته مقدار خطای برازش را تا $-3.14E3$ کاهش دهد که بهترین عملکرد بین الگوریتم‌های مقایسه شده است. هم‌چنین در شکل ۱۵ مقدار خطای برازش در تکرارهای مختلف نمایش می‌دهد. در این شکل عملکرد خوب IARO مشاهده می‌شود.

شکل ۱۳: نمودار مقدار خطای برازش دستگاه معادلات شماره نه در تکرارهای یک تا هزار برای الگوریتم‌های مورد بررسی

مورد ۱۰: دستگاه معادلات زیر را با دو مجهول تعریف می‌کنیم.

$$\begin{cases} \exp(x_1) + x_1x_2 = 1 \\ \sin(x_1x_2) + x_1 + x_2 = 1 \end{cases} \quad (26)$$

که در آن $-10 \leq x_i \leq 10, i = 1, 2$ است. همان‌طور که در جدول ۱۰ مشاهده می‌شود، روش پیشنهادی توانسته مقدار خطای برازش را تا 0 کاهش دهد که بهترین عملکرد بین الگوریتم‌های مقایسه شده است. هم‌چنین شکل ۱۴ مقدار خطای برازش در تکرارهای مختلف را نمایش می‌دهد. در این شکل عملکرد خوب IARO مشاهده می‌شود.

جدول ۹: نتایج بدست آمده از حل دستگاه معادلات شماره نه

Var	IARO	ARO	GA	WOA	GWO	BAT	CS	ES
x_1	0.500000000	0.500000000	3.73369126	0.49816585	0.50041828	0.49990648	3.73369126	0.5
x_2	-2.96496770-18	-4.84619886E-19	-0.5518468	-0.19962032	2.42088955E-04	2.11536263E-05	-0.5518468	0
x_3	-0.52359877	-0.52359877	0.7353487	-0.52882293	-0.5235929	-0.52359957	0.7353487	0.5
f	1.74104067E-30	2.31153460E-19	5.37458130	5.14223682E-07	3.60626296E-05	1.66056884	7.87086757E-16	0

Var	IARO	ARO	GA	WOA	GWO	BAT	CS	ES
x_1	0	5.35765597E-17	0.6674262	0	0	-2.05184701E-06	0.6674262	0
x_2	1	1	2.21797683	1	1.00000015	1.00000225	2.21797683	1
f	0	3.85505020E-14	6.62086572E-03	1.26523968E-09	8.81769651E-11	3.82373756E-02	0	0

• N: تعداد جمعیت الگوریتم فراابتکاری

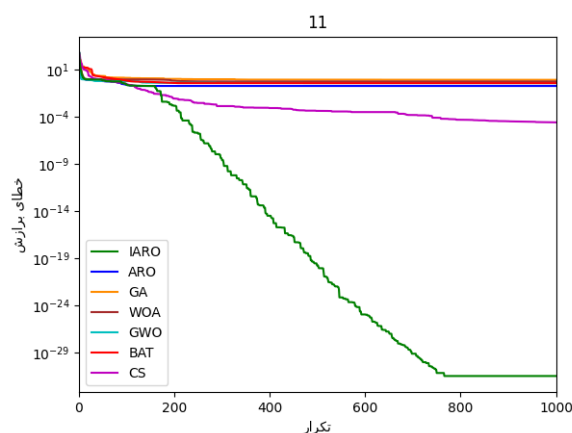
• I: تعداد دورهای الگوریتم فراابتکاری

• E: پیچیدگی زمانی ارزیابی یک جواب کاندید

اندازه جدول حافظه در طول اجرای الگوریتم ثابت است. با توجه به مشخص بودن اندازه جدول حافظه، میزان مصرف حافظه قابل محاسبه است. جدول حافظه آرایه‌ای دوبعدی با طول و عرض یکسان است که برابر تعداد جمعیت جستجوی روش پیشنهادی است. با توجه به این که نیاز به ذخیره اعداد صحیح است، بنابراین آرایه دوبعدی را از نوع صحیح^۱ (Int) تعریف می‌کنیم. پس هر درایه جدول حافظه برابر ۳۲ بیت (اندازه Int) است. اگر اندازه جمعیت الگوریتم پیشنهادی را n در نظر بگیریم، آنگاه میزان مصرف حافظه برابر $32n^2$ می‌شود. در آزمایش‌های صورت گرفته در پژوهش حاضر، تعداد جمعیت ۱۰۰ در نظر گرفته شده است. بنابراین اندازه حافظه مصرفی برابر ۴۰ کیلو بایت می‌شود. با توجه به افزایش روزافزون میزان حافظه کامپیوترها میزان مصرف حافظه ناچیز بوده و می‌توان از آن صرف نظر کرد.

۵. نتیجه‌گیری

در این مقاله الگوریتم فراابتکاری ARO با استفاده از جدول حافظه بهبود داده شد. سپس، از الگوریتم بهبود داده شده (IARO) با خود الگوریتم ARO و چند الگوریتم فراابتکاری دیگر برای حل ده دستگاه معادلات غیرخطی مختلف مورد

شکل ۱۵: نمودار مقدار خطای برازش دستگاه معادلات شماره ده در تکرارهای یک تا هزار برای الگوریتم‌های مورد بررسی

یکی از شاخص‌های مهم برای ارزیابی عملکرد الگوریتم‌های متفاوت برای یک مسئله خاص، زمان اجرای آن الگوریتم‌ها برای حل مسئله مربوطه است. به همین منظور، زمان اجرای هر یک از الگوریتم‌ها برای هر کدام از دستگاه معادلات در جدول آمده است. برای رتبه‌بندی کلی الگوریتم‌ها، مجموع زمان اجرا برای همه ۱۱ مورد در جدول محاسبه شده است. بهبود مورد نظر به صورت کلی باعث افزایش جزئی در زمان اجرا برای الگوریتم پیشنهادی شده است. ولی با توجه به کارایی بالایی روش پیشنهادی می‌توان این اختلاف جزئی را نادیده گرفت. به صورت کلی زمان اجرا برای همه موارد مقایسه شده نزدیک به هم است که ناشی از یکسان بودن پیچیدگی زمانی هر هفت الگوریتم مورد مقایسه است. پیچیدگی زمانی برای همه هفت الگوریتم برابر است با $O(N \times I \times E)$ است که مؤلفه‌های آن به صورت زیر است.

جدول ۱۱: نتایج بدست آمده از حل دستگاه معادلات شماره یازده

VAR	IARO	ARO	GA	WOA	GWO	BAT	CS
x_1	-2.61803399	-2.61803399	-2.00327256	-2.65062843	-0.24901475	-2.6180458	-2.00327256
x_2	-0.38196601	-0.38196601	0.77941159	-0.37685439	-0.20915116	0.99993027	0.77941159
x_3	1	1	0.17555257	1.02038926	-0.07804303	1.00014719	0.17555257
x_4	1	1	0.05794047	0.99779137	0.59722808	0.99999066	0.05794047
$1 - \text{Integer}$	1	1	4.61015403	0.98217831	-0.06127774	-0.38201569	4.61015403
f	3.14311766E-32	0.19999999	0.89831497	0.60105296	0.39998952	0.40000029	2.72744533

جدول ۱۲: زمان اجرا برای الگوریتم‌های مورد بررسی

Case	IARO	ARO	GA	WOA	GWO	BAT	CS
1	25.58	25.94	24.89	33.05	35.36	34.56	26.87
2	26.06	26.49	26.61	29.70	31.92	31.19	24.91
3	26.01	26.15	26.81	37.89	40.83	38.14	31.34
4	27.05	27.6	26.41	53.77	60.42	54.03	48.13
5	26.66	27.1	25.57	46.56	51.90	46.39	40.08
6	24.13	24.25	24.80	21.78	24.63	24.97	20.25
7	22.5	21.79	24.99	15.16	16.84	17.30	15.16
8	24.25	23.77	26.13	21.73	24.70	25.74	20.00
9	28.35	25.27	26.68	23.77	25.97	27.42	20.77
10	23.9	22.7	25.17	15.19	17.14	19.74	15.87
11	27.64	27.77	27.52	34.77	37.13	35.63	30.61
Sum	282.13	278.83	285.58	333.37	366.84	355.11	293.99
Assigned rank	2th	1th	3th	5th	7th	6th	4th

- [1] B. M. Barbashov, V. V. Nesterenko, and A. M. Chervyakov, "General solutions of nonlinear equations in the geometric theory of the relativistic string," *Commun Math Phys*, vol. 84, no. 4, pp. 471–481, Dec. 1982, doi: 10.1007/BF01209629.
- [2] S. R. Bickham, S. A. Kiselev, and A. J. Sievers, "Stationary and moving intrinsic localized modes in one-dimensional monatomic lattices with cubic and quartic anharmonicity," *Phys Rev B*, vol. 47, no. 21, pp. 14206–14211, Jun. 1993, doi: 10.1103/PhysRevB.47.14206.
- [3] J. M. and R. W. C. Ortega, *Iterative solution of nonlinear equations in several variables*. SIAM, 2000.
- [4] Y. Li, Y. Wei, and Y. Chu, "Research on Solving Systems of Nonlinear Equations Based on Improved PSO," *Math Probl Eng*, vol. 2015, pp. 1–13, 2015, doi: 10.1155/2015/727218.
- [5] Y. Mo, H. Liu, and Q. Wang, "Conjugate direction particle swarm optimization solving systems of nonlinear equations," *Computers & Mathematics with Applications*, vol. 57, no. 11–12, pp. 1877–1882, Jun. 2009, doi: 10.1016/j.camwa.2008.10.005.
- [6] Y.-Z. Luo, G.-J. Tang, and L.-N. Zhou, "Hybrid approach for solving systems of nonlinear equations using chaos optimization and quasi-Newton method," *Appl Soft*
- محک قرار گرفت. نتایج نشان داد که الگوریتم بهبودیافته، به‌خوبی توانایی حل عددی دستگاه معادلات غیرخطی را بدون داشتن هیچ گونه حدس اولیه داراست. با توجه به این نکته که یک دستگاه معادله ممکن است چندین جواب داشته باشد، ملاک مقایسه مقدار خطای برازش قرار داده شد. با در نظر گرفتن این نکته روش پیشنهاد شده در همه‌ای دستگاه معادلات مورد مطالعه در مقایسه با سایر الگوریتم‌ها به صورت میانگین بهترین جواب (میانگین کمترین مقدار خطای برازش) را بدست آورده است.
- برای مطالعه‌های بعدی می‌توان عملکرد الگوریتم بهبود یافته مطرح شده در این مقاله را روی مسائل دیگر عددی در ریاضیات بررسی کرد.

سپاسگزاری

از جناب آقای دکتر سید علی میرجلیلی که با مشاوره و نظارت بر پژوهش ما یاری نمودند، تشکر ویژه داریم.

- 4, pp. 267–289, Sep. 2010, doi: 10.1007/s00707-009-0270-4.
- [16] N. F. Johari, A. M. Zain, M. H. Noorfa, and A. Udin, “Firefly Algorithm for Optimization Problem,” *Applied Mechanics and Materials*, vol. 421, pp. 512–517, Sep. 2013, doi: 10.4028/www.scientific.net/AMM.421.512.
- [17] X. S. Yang and S. Deb, “Engineering optimisation by cuckoo search,” *International Journal of Mathematical Modelling and Numerical Optimisation*, vol. 1, no. 4, p. 330, 2010, doi: 10.1504/IJMMNO.2010.035430.
- [18] K. M. Passino, “Bacterial Foraging Optimization,” *International Journal of Swarm Intelligence Research*, vol. 1, no. 1, pp. 1–16, Jan. 2010, doi: 10.4018/jsir.2010010101.
- [19] A. Gogna and A. Tayal, “Metaheuristics: review and application,” *Journal of Experimental & Theoretical Artificial Intelligence*, vol. 25, no. 4, pp. 503–526, Dec. 2013, doi: 10.1080/0952813X.2013.782347.
- [20] W. Zhao, C. Du, and S. Jiang, “An adaptive multiscale approach for identifying multiple flaws based on XFEM and a discrete artificial fish swarm algorithm,” *Comput Methods Appl Mech Eng*, vol. 339, pp. 341–357, Sep. 2018, doi: 10.1016/j.cma.2018.04.037.
- [21] J. H. Holland, “Genetic algorithms,” *Sci Am*, vol. 267, no. 1, pp. 66–73, 1992.
- ا. آفرنده و ر. حسینی, “ارائه روشی خودکار جهت مدیریت عدم قطعیت و استخراج دانش در قالب مجموعه قوانین از داده‌ها با استفاده از الگوریتم ژنتیک,” *محاسبات نرم*, vol. 9, no. 1, pp. 14–25, 2021, doi: 10.22052/scj.2021.111449.
- [23] J. Kennedy and R. Eberhart, “Particle swarm optimization,” in *Proceedings of ICNN’95 - Comput*, vol. 8, no. 2, pp. 1068–1073, Mar. 2008, doi: 10.1016/j.asoc.2007.05.013.
- [7] W. Zhao, L. Wang, and S. Mirjalili, “Artificial hummingbird algorithm: A new bio-inspired optimizer with its engineering applications,” *Comput Methods Appl Mech Eng*, vol. 388, p. 114194, Jan. 2022, doi: 10.1016/j.cma.2021.114194.
- [8] Z. Beheshti and S. M. Shamsuddin, “A review of population-based meta-heuristic algorithm,” *International Journal of Advances in Soft Computing and Its Applications*, vol. 5, pp. 1–35, Mar. 2013.
- [9] C. Blum and A. Roli, “Metaheuristics in combinatorial optimization,” *ACM Comput Surv*, vol. 35, no. 3, pp. 268–308, Sep. 2003, doi: 10.1145/937503.937505.
- [10] T. Mantere and J. T. Alander, “Evolutionary software engineering, a review,” *Appl Soft Comput*, vol. 5, no. 3, pp. 315–331, Mar. 2005, doi: 10.1016/j.asoc.2004.08.004.
- [11] K. V. Price, “Differential Evolution,” 2013, pp. 187–214. doi: 10.1007/978-3-642-30504-7_8.
- [12] N. Hansen, “The CMA Evolution Strategy: A Tutorial,” *arXiv (Cornell University)*, Feb. 2016.
- [13] D. Karaboga and B. Basturk, “A powerful and efficient algorithm for numerical function optimization: artificial bee colony (ABC) algorithm,” *Journal of Global Optimization*, vol. 39, no. 3, pp. 459–471, Oct. 2007, doi: 10.1007/s10898-007-9149-x.
- [14] E. Rashedi, H. Nezamabadi-pour, and S. Saryazdi, “GSA: A Gravitational Search Algorithm,” *Inf Sci (N Y)*, vol. 179, no. 13, pp. 2232–2248, Jun. 2009, doi: 10.1016/j.ins.2009.03.004.
- [15] A. Kaveh and S. Talatahari, “A novel heuristic optimization method: charged system search,” *Acta Mech*, vol. 213, no. 3–

- [31] S. Arora and S. Singh, "Butterfly optimization algorithm: a novel approach for global optimization," *Soft comput*, vol. 23, no. 3, pp. 715–734, Feb. 2019, doi: 10.1007/s00500-018-3102-4.
- [32] ر. بهمنش و ن. مجمع, "الگوریتم فراابتکاری نفرون-۲ (NOA-2), جهت حل مسائل بهینه‌سازی," *محاسبات نرم*, vol. 11, no. 2, pp. 62–71, 2023, doi: 10.22052/scj.2023.248427.1104.
- [33] L. Wang, Q. Cao, Z. Zhang, S. Mirjalili, and W. Zhao, "Artificial rabbits optimization: A new bio-inspired meta-heuristic algorithm for solving engineering optimization problems," *Eng Appl Artif Intell*, vol. 114, p. 105082, Sep. 2022, doi: 10.1016/j.engappai.2022.105082.
- [34] N. Henderson, W. F. Sacco, and G. M. Platt, "Finding more than one root of nonlinear equations via a polarization technique: An application to double retrograde vaporization," *Chemical Engineering Research and Design*, vol. 88, no. 5–6, pp. 551–561, May 2010, doi: 10.1016/j.cherd.2009.11.001.
- [35] W. F. Sacco and N. Henderson, "Finding all solutions of nonlinear systems using a hybrid metaheuristic with Fuzzy Clustering Means," *Appl Soft Comput*, vol. 11, no. 8, pp. 5424–5432, Dec. 2011, doi: 10.1016/j.asoc.2011.05.016.
- [36] S. Mirjalili and A. Lewis, "The Whale Optimization Algorithm," *Advances in Engineering Software*, vol. 95, pp. 51–67, May 2016, doi: 10.1016/j.advengsoft.2016.01.008.
- [37] X.-S. Yang and Suash Deb, "Cuckoo Search via Levy flights," in *2009 World Congress on Nature & Biologically Inspired Computing (NaBIC)*, IEEE, 2009, pp. 210–214. doi: 10.1109/NABIC.2009.5393690.
- [38] O. E. Turgut, M. S. Turgut, and M. T. Coban, "Chaotic quantum behaved particle International Conference on Neural Networks, IEEE, pp. 1942–1948. doi: 10.1109/ICNN.1995.488968.
- [24] س. اسفندیاری و. رافع, "استفاده از الگوریتم توده ذرات بهینه در تولید دنباله آزمون کمینه در آرایه پوشش با قوه ثابت," *محاسبات نرم*, vol. 8, no. 2, pp. 66–79, 2021, doi: 10.22052/8.2.66.
- [25] Y. Zhang, S. Wang, and G. Ji, "A Comprehensive Survey on Particle Swarm Optimization Algorithm and Its Applications," *Math Probl Eng*, vol. 2015, pp. 1–38, 2015, doi: 10.1155/2015/931256.
- [26] M. Dorigo, V. Maniezzo, and A. Coloni, "Ant system: optimization by a colony of cooperating agents," *IEEE Transactions on Systems, Man, and Cybernetics, Part B (Cybernetics)*, vol. 26, no. 1, pp. 29–41, Feb. 1996, doi: 10.1109/3477.484436.
- [27] M. N. Ab Wahab, S. Nefti-Meziani, and A. Atiyabi, "A Comprehensive Review of Swarm Optimization Algorithms," *PLoS One*, vol. 10, no. 5, p. e0122827, May 2015, doi: 10.1371/journal.pone.0122827.
- [28] X. Yang and A. Hossein Gandomi, "Bat algorithm: a novel approach for global engineering optimization," *Eng Comput (Swansea)*, vol. 29, no. 5, pp. 464–483, Jul. 2012, doi: 10.1108/02644401211235834.
- [29] K. N. Krishnanand and D. Ghose, "Detection of multiple source locations using a glowworm metaphor with applications to collective robotics," in *Proceedings 2005 IEEE Swarm Intelligence Symposium, 2005. SIS 2005.*, IEEE, pp. 84–91. doi: 10.1109/SIS.2005.1501606.
- [30] S. Mirjalili, S. M. Mirjalili, and A. Lewis, "Grey Wolf Optimizer," *Advances in Engineering Software*, vol. 69, pp. 46–61, Mar. 2014, doi: 10.1016/j.advengsoft.2013.12.007.

swarm optimization algorithm for solving nonlinear system of equations,” *Computers & Mathematics with Applications*, vol. 68, no. 4, pp. 508–530, Aug. 2014, doi: 10.1016/j.camwa.2014.06.013.

- [39] J. R. Sharma and H. Arora, “On efficient weighted-Newton methods for solving systems of nonlinear equations,” *Appl Math Comput*, vol. 222, pp. 497–506, Oct. 2013, doi: 10.1016/j.amc.2013.07.066.
- [40] H. A. e Oliveira and A. Petraglia, “Solving nonlinear systems of functional equations with fuzzy adaptive simulated annealing,” *Appl Soft Comput*, vol. 13, no. 11, pp. 4349–4357, Nov. 2013, doi: 10.1016/j.asoc.2013.06.018.
- [41] M. A. Tawhid and A. M. Ibrahim, “Solving nonlinear systems and unconstrained optimization problems by hybridizing whale optimization algorithm and flower pollination algorithm,” *Math Comput Simul*, vol. 190, pp. 1342–1369, Dec. 2021, doi: 10.1016/j.matcom.2021.07.010.

مجله محاسبات نرم